

การสำรวจคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ตามความต้องการของคณาจารย์

A Survey of Desirable Characteristics of University of Phayao Students According to the Instructors' Needs.

*นรินทร์ นนทมาลย์¹ นริศรา เสือคล้าย² ชลธิดา เทพหินลับ³ น้ำเงิน จันทรมณี⁴
กัณฐรา ภูมิลา⁵ และณัฐพงษ์ พรมงษ์⁶

*Narin Nonthamand¹ Narissara Suaklay² Chonthida Thephinlap³ Namngern Chantaramanee⁴

Kanwara Pumila⁵ and Nattapong Promwong⁶

^{1,2}อาจารย์ คร. ประจำวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

^{1,2}Lecturer Dr., School of Education, University of Phayao

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยพะเยา

³Assist. Prof Dr., School of Medical Sciences, University of Phayao

⁴ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

⁴Assist. Prof Dr., School of Medicine, University of Phayao

⁵นักวิชาการคอมพิวเตอร์ กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

⁵Computer Technical Officer, Division of Educational Services, University of Phayao

⁶นักวิชาการศึกษา กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

⁶Educator, Division of Educational Services, University of Phayao

* Corresponding author. E-mail: Narin.no@up.ac.th

Received : December 18, 2020

Revised : May 15, 2021

Accepted : June 2, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของคณาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา และเปรียบเทียบความต้องการของคณาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณาจารย์มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 83 คน จำแนกเป็น 3 กลุ่มสาขาวิชา คือ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการระดมสมอง โดยใช้แบบบันทึกในการระดมสมองเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) คณาจารย์ทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชา มีความต้องการให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะทางอารมณ์และสังคมมากที่สุด รองลงมา คือ ทักษะเฉพาะวิชาชีพ และความมุ่งมั่น ตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีความต้องการให้นิสิตมีน้อยที่สุด คือ

ทักษะทางนวัตกรรม และ 2) คณาจารย์แต่ละกลุ่มสาขาวิชามีความต้องการที่ตรงกัน ในสองลำดับแรกและลำดับสุดท้าย โดยสองลำดับแรก คือ ทักษะทางอารมณ์และสังคม และทักษะเฉพาะวิชาชีพ ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ทักษะทางนวัตกรรม

คำสำคัญ: คุณลักษณะนิสิตที่พึงประสงค์ ความต้องการของอาจารย์มหาวิทยาลัย

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the needs of instructors on the desired characteristics of University of Phayao students, and 2) to compare the needs of instructors on the desired characteristics of University of Phayao students in each discipline. The sample groups were 83 University of Phayao instructors from 3 different disciplines: Medical Sciences, Science and Technology, and Humanities and Social Sciences. Brainstorming is a major data collection technique. The research instrument was a brainstorming form regarding the desirable characteristics of University of Phayao students. The data were analyzed by content analysis. The results of the research revealed that 1) the instructors from all 3 disciplines agreed that students need to acquire soft skills as the desired characteristics the most followed by hard skills and determination respectively, and 2) the instructors from all 3 disciplines shared the needs in the first two highest items which are soft skills in the first place followed by hard skills as the second place. Moreover, they also ranked innovation skills as the last desired characteristic.

Keywords: Desired characteristics of student, Instructors' needs of University.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) แบ่งตามการเรียนรู้และมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ด้วยความรับผิดชอบ ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม ซึ่งมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านนี้ให้ใช้กับนิสิตทุกคน 2) ด้านความรู้ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิด และการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ทั้งนี้มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านนี้เกี่ยวข้องกับสาขานั้น ๆ ซึ่งต้องระบุรายละเอียดของความรู้และทักษะที่เหมาะสมกับคุณวุฒิตามรายละเอียดของหลักสูตรและรายวิชานั้น ๆ 3) ด้านทักษะทางปัญญา หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์โดยใช้ความรู้ ความเข้าใจในหลักการต่าง ๆ ในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ ซึ่งมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านนี้มุ่งหวังเช่นเดียวกับด้านความรู้ 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ซึ่งกำหนดให้นิสิตทุกคนต้องบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้เหล่านี้ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ความสามารถ

ในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติ การสื่อสารทั้งการพูด การเขียน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งนิสิตทุกคนต้องบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านนี้ ทั้งนี้ นิสิตในสาขาที่เกี่ยวข้องโดยตรงต้องเน้นให้มีความชำนาญมากกว่าสาขาอื่น ๆ ซึ่งคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 มีความสอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century skills) ที่สถาบันอุดมศึกษาให้ความสำคัญและความสนใจในปัจจุบันนี้

มหาวิทยาลัยพะเยามีนโยบายมุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ครอบคลุมทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทักษะชีวิตของสังคมดิจิทัล มีความรู้ความสามารถ มีมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ รู้เท่าทันโลกและเทคโนโลยี สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ตลอดจนมีคุณลักษณะตามความต้องการของตลาดแรงงาน และสามารถปรับตัวได้ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีเป้าหมายชีวิต มีทักษะการเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีม รวมถึงทักษะการจัดการและการเป็นผู้ประกอบการ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการตามศาสตร์วิชาชีพของนิสิต ที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในยุคปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วย ทักษะทางอารมณ์และสังคม (Soft skills) ทักษะเฉพาะวิชาชีพ (Hard skills) จริยธรรม (Ethics) ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial skills) ความมุ่งมั่น (Determination) ความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) ความรู้ (Knowledge) และทักษะทางนวัตกรรม (Innovation skills) (มหาวิทยาลัยพะเยา, 2560) โดยแต่ละทักษะมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ทักษะทางอารมณ์และสังคมเป็นทักษะเฉพาะของตัวบุคคลที่มีอยู่บนพื้นฐานบุคลิกภาพ และการปรับตัว (ศศิธร ศักดิ์เทวินทร์, 2561) ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในชีวิตประจำวันสำหรับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างราบรื่นและมีความสุข 2) ทักษะเฉพาะวิชาชีพ เป็นทักษะด้านความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญเฉพาะ เป็นทักษะที่ใช้ในการทำงาน โดยในแต่ละวิชาชีพจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถเฉพาะในวิชาชีพ ซึ่งสามารถพัฒนาได้จากการเรียนรู้ในตำราหนังสือ การทำความเข้าใจทางทฤษฎี หรือการฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ (สุพรรณิการ์ ชนะนิล และคณะ, 2563) ซึ่งแตกต่างจากทักษะอารมณ์และสังคมที่ต้องพัฒนาผ่านประสบการณ์และกระบวนการทางสังคม 3) จริยธรรม เป็นหลักปฏิบัติที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ดีตามที่สังคมยอมรับ เช่น ข้อประพฤติปฏิบัติศีลธรรม กฎศีลธรรม เป็นพื้นฐานความยุติธรรม โดยมีได้เป็นกฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554; Kohlberg, 1979) 4) ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ เป็นทักษะที่จำเป็นต้องมีเพื่อประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจ เป็นความสามารถในการพลิกวิธีคิดสู่การปฏิบัติ โดยทักษะนี้ประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม ความกล้าเสี่ยง ความสามารถในการวางแผนและการจัดการโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ (Adeyemo, 2009; European Commission, 2015) 5) ความมุ่งมั่น เป็นการตั้งใจ พยายาม พากเพียรอย่างแน่วแน่ เพื่อให้ตนเองบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (McClellan, 1969; อ้างถึงใน สุนิดา ศิริพากย์, 2553; ชนิกานต์ ดุลนกิจ, 2556) 6) ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถในการคิดหลายทิศทาง หลายมุม คิดได้กว้างไกล คิดนอกกรอบความคิดเดิม นำไปสู่การคิดแปลกใหม่ ก่อให้เกิดการค้นพบแนวทางการแก้ปัญหาได้สำเร็จ ซึ่งเกิดจากการรวบรวมความรู้จากประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ ทำให้เกิดผลผลิตที่มีลักษณะแปลกใหม่ (Osborn, 1963; Guilford, 1967; De Bono, 1982) 7) ความรู้ เป็นความจริง ข้อมูล การรับรู้ และความเข้าใจที่บุคคลได้ผ่านประสบการณ์ การศึกษา หรือการเรียนรู้ (Subhi, 2020) ความรู้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ 1) ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) คือ ความรู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ง่ายผ่านวิธีต่าง ๆ เช่น ทฤษฎี คู่มือต่าง ๆ เป็นต้น สามารถถ่ายทอดและส่งต่อให้ผู้อื่นได้ง่าย และ 2) ความรู้ฝังลึก (Tacit knowledge) คือ ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ ประสบการณ์ หรือการฝึกฝนจนเกิดทักษะและกลายเป็นความชำนาญเฉพาะ

บุคคล ซึ่งยากที่จะถ่ายทอดออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรมได้ (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2553; สำนักสร้างและจัดการความรู้ กรมอนามัย, 2558; Surbhi, 2020) 8) ทักษะทางนวัตกรรม เป็นความสามารถในการใช้ความคิดและจิตวิญญาณที่สามารถคิดวิเคราะห์โดยใช้ความรู้ทางนวัตกรรมเพื่อกำหนด แผนงาน และการจัดการ โดยตระหนักถึงข้อมูลที่ซับซ้อนได้ (เมธินี เทียบรัตน์, 2562) โดยทักษะทางนวัตกรรมนี้เป็นหนึ่งในทักษะหลักของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and innovation skills) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 ทักษะ หรือเรียกว่า 4Cs ได้แก่ 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) 2) ทักษะการสื่อสาร (Communication) 3) ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaboration) และ 4) ทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity)

ทักษะที่กล่าวมาข้างต้น เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายในการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยพะเยา ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาคือคณาจารย์ ซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลง และความต้องการของสังคมเพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตร การทราบความต้องการของคณาจารย์ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิต จึงเป็นข้อมูลที่สำคัญในการออกแบบการสอน ออกแบบกิจกรรม การจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการพัฒนาความสามารถของอาจารย์และสิ่งสนับสนุน ส่งผลให้มหาวิทยาลัย คณะ และหลักสูตร จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับนิสิตระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย เพื่อก้าวสู่วิชาชีพได้อย่างมั่นใจและมีคุณภาพ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตของนิสิตในอนาคต

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาความต้องการของคณาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา และเปรียบเทียบความต้องการของคณาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยาในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางสำหรับคณาจารย์ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับสถาบันอุดมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของคณาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการของคณาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา

ในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล คือ คณาจารย์มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 83 คน จำแนกเป็น 3 กลุ่มสาขาวิชา คือ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 29 คน กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 22 คน และกลุ่มสาขาวิชา

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 32 คน ซึ่งเป็นคณาจารย์ประจำหลักสูตร หรือผู้รับผิดชอบหลักสูตรในระดับปริญญาตรี และคณาจารย์ที่เป็นตัวแทนของคณะ/วิทยาลัย ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการระดมสมองเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา โดยมีประเด็นที่ใช้ในการระดมสมอง คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยาตามความต้องการของคณาจารย์ ที่ผ่านการพิจารณาความเหมาะสมของประเด็นที่ใช้ในการระดมสมองจากคณะผู้บริหารของมหาวิทยาลัยพะเยา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการระดมสมอง โดยให้คณาจารย์แต่ละกลุ่มสาขาวิชา ร่วมกันระดมสมองเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยาตามความต้องการของคณาจารย์ในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา ประกอบด้วย กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งใช้เวลาในการระดมสมอง 1 ชั่วโมง 30 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากบันทึกการระดมสมอง โดยวางกรอบแนวคิดตามแนวทางการพัฒนานิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา และได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับทักษะทางอารมณ์และสังคม ทักษะเฉพาะวิชาชีพ จริยธรรม ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ความมุ่งมั่น ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ และทักษะทางนวัตกรรม เพื่อกำหนดคำสำคัญในการจัดกลุ่มข้อมูล และหาความถี่ของแต่ละกลุ่มข้อมูล สำหรับนำมาจัดลำดับความสำคัญและนำความถี่ของแต่ละกลุ่มข้อมูลมาเปรียบเทียบโดยจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความต้องการของคณาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชาในภาพรวม พบว่า คณาจารย์ทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชา มีความต้องการให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะทางอารมณ์และสังคมมากที่สุด รองลงมา คือ ทักษะเฉพาะวิชาชีพ และความมุ่งมั่น ตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีความต้องการให้นิสิตมีน้อยที่สุด คือ ทักษะทางนวัตกรรม

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์รายด้าน พบว่า ด้านทักษะทางอารมณ์และสังคม ที่คณาจารย์ต้องการ 3 ลำดับแรก ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการปรับตัว 2) การสื่อสาร และ 3) ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านทักษะเฉพาะวิชาชีพ ประกอบด้วย 1) ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ 2) ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และ 3) ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตรรกะ และด้านความมุ่งมั่น ประกอบด้วย 1) ความมุ่งมั่นในการทำงาน 2) ความตั้งใจใฝ่เรียนรู้ และ 3) ความกล้าแสดงออกกล้าคิดกล้าทำ ผลการวิเคราะห์เนื้อหาแสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการของคณาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชาในภาพรวม

ลำดับที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต	ความถี่
1	ทักษะทางอารมณ์และสังคม (Soft skills) 1) ความสามารถในการปรับตัว 2) การสื่อสาร 3) ความฉลาดทางอารมณ์	218
2	ทักษะเฉพาะวิชาชีพ (Hard skills) 1) ความเชี่ยวชาญในสายวิชาชีพ 2) ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน 3) ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตรรกะ	73
3	ความมุ่งมั่น (Determination) 1) ความมุ่งมั่นในการทำงาน 2) ความตั้งใจใฝ่เรียนรู้ 3) ความกล้าแสดงออกกล้าคิดกล้าทำ	30
4	ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial skills)	27
5	ความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking)	22
6	จริยธรรม (Ethics)	21
7	ความรู้ (Knowledge)	17
8	ทักษะทางนวัตกรรม (Innovation skills)	6
รวม		414

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า คณาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความต้องการให้นิสิตมีทักษะทางอารมณ์และสังคม มากที่สุด รองลงมา คือ ทักษะเฉพาะวิชาชีพ และ ความรู้ ตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีความต้องการให้นิสิตมีน้อยที่สุด คือ ทักษะทางนวัตกรรม และจริยธรรม สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการของคณาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา

ลำดับที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต	ความถี่
1	ทักษะทางอารมณ์และสังคม	49
2	ทักษะเฉพาะวิชาชีพ	28
3	ความรู้	12
4	ความคิดสร้างสรรค์	11

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต	ความถี่
5	ความมุ่งมั่น	10
6	ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ	10
7	จริยธรรม	5
8	ทักษะทางนวัตกรรม	5
รวม		130

คณาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความต้องการให้นิสิตมีทักษะทางอารมณ์และสังคมมากที่สุด รองลงมา คือ ทักษะเฉพาะวิชาชีพ และความมุ่งมั่น ตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีความต้องการให้นิสิตมีน้อยที่สุด คือ ทักษะทางนวัตกรรม สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการของคณาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา

ลำดับที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต	ความถี่
1	ทักษะทางอารมณ์และสังคม	62
2	ทักษะเฉพาะวิชาชีพ	18
3	ความมุ่งมั่น	11
4	ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ	8
5	จริยธรรม	5
6	ความคิดสร้างสรรค์	4
7	ความรู้	2
8	ทักษะทางนวัตกรรม	1
รวม		111

ส่วนคณาจารย์กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความต้องการให้นิสิตมีทักษะทางอารมณ์และสังคม มากที่สุด รองลงมา คือ ทักษะเฉพาะวิชาชีพ และจริยธรรม ตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีความต้องการให้นิสิตมีน้อยที่สุด คือ ทักษะทางนวัตกรรม สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความต้องการของคณาจารย์กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา

ลำดับที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต	ความถี่
1	ทักษะทางอารมณ์และสังคม	107
2	ทักษะเฉพาะวิชาชีพ	27

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต	ความถี่
3	จริยธรรม	11
4	ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ	9
5	ความมุ่งมั่น	9
6	ความคิดสร้างสรรค์	7
7	ความรู้	3
8	ทักษะทางนวัตกรรม	0
รวม		173

2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการของคณาจารย์แต่ละกลุ่มสาขาวิชา พบว่า คณาจารย์แต่ละกลุ่มสาขาวิชา มีความต้องการที่ตรงกันในสองลำดับแรกและลำดับสุดท้าย โดยสองลำดับแรก คือ ทักษะทางอารมณ์และสังคม และทักษะเฉพาะวิชาชีพ ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ทักษะทางนวัตกรรม

นอกจากนี้ยังพบว่าคณาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความต้องการเป็นไปในแนวทางเดียวกับ คณาจารย์กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ส่วนคณาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีความต้องการที่แตกต่างจากคณาจารย์ในกลุ่มสาขาวิชาอื่นอย่างเห็นได้ชัด โดยคณาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพก่อนข้างให้ความสำคัญกับคุณลักษณะด้านความรู้ และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถทางสติปัญญาเป็นหลัก ส่วนคณาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณาจารย์สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ให้ความสำคัญกับความมุ่งมั่น ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ และจริยธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก และทักษะการปฏิบัติเป็นหลัก แสดงได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความต้องการของคณาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

ลำดับที่	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	ความถี่	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	ความถี่	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	ความถี่	ภาพรวม	ความถี่
1	ทักษะทางอารมณ์และสังคม	49	ทักษะทางอารมณ์และสังคม	62	ทักษะทางอารมณ์และสังคม	107	ทักษะทางอารมณ์และสังคม	218
2	ทักษะเฉพาะวิชาชีพ	28	ทักษะเฉพาะวิชาชีพ	18	ทักษะเฉพาะวิชาชีพ	27	ทักษะเฉพาะวิชาชีพ	73
3	ความรู้	12	ความมุ่งมั่น	11	จริยธรรม	11	ความมุ่งมั่น	30
4	ความคิดสร้างสรรค์	11	ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ	8	ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ	9	ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ	27

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ลำดับ ที่	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	ความ ถี่	วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	ความ ถี่	มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	ความ ถี่	ภาพรวม	ความ ถี่
5	ความมุ่งมั่น	10	จริยธรรม	5	ความมุ่งมั่น	9	ความคิด สร้างสรรค์	22
6	ทักษะการเป็น ผู้ประกอบการ	10	ความคิดสร้างสรรค์	4	ความคิด สร้างสรรค์	7	จริยธรรม	21
7	จริยธรรม	5	ความรู้	2	ความรู้	3	ความรู้	17
8	ทักษะทางนวัตกรรม	5	ทักษะทางนวัตกรรม	1	ทักษะทาง นวัตกรรม	0	ทักษะทาง นวัตกรรม	6
	รวม	130	รวม	111	รวม	173	รวม	414

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการของคณาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า คณาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความต้องการให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านทักษะทางอารมณ์และสังคม มากที่สุด เนื่องจากเป็นทักษะที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นในการทำงานและการดำเนินชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยทักษะทางอารมณ์และสังคม ที่คณาจารย์ต้องการประกอบด้วย ความสามารถในการปรับตัว การสื่อสาร และความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่มีความสำคัญ และสามารถนำไปต่อยอดเพื่อพัฒนาทักษะทางวิชาชีพหรือทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ มนตรี อินตา (2562); อาภาภรณ์ นาคประเสริฐ (2563); พลະกริທ ຄອນຊັດແທນທ໌ (2563); Bora (2015); Dewiyani (2015) ที่กล่าวว่า ทักษะทางอารมณ์และสังคม ประกอบด้วย 1) ความฉลาดทางอารมณ์ 2) ความสามารถในการปรับตัว 3) การทำงานร่วมกับผู้อื่น 4) การสื่อสาร 5) การแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อน 6) การคิดเชิงวิเคราะห์และเลือกตัดสินใจ 7) ความคิดสร้างสรรค์ 8) การบริหารเวลา และ 9) การเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งทักษะทางอารมณ์และสังคม เป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างมากกับนิสิต เพราะเป็นทักษะที่ต้องใช้ในการทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม หากนิสิตมีทักษะเหล่านี้ก็จะทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน บรรลุความก้าวหน้าในการทำงานอย่างมืออาชีพ ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความผูกพัน และจงรักภักดีต่อองค์กรได้

อันดับสอง คือ ทักษะเฉพาะวิชาชีพ เนื่องจากเป็นทักษะเฉพาะด้านของแต่ละกลุ่มสาขาวิชาที่มีความเฉพาะเจาะจง ซึ่งทักษะเฉพาะวิชาชีพที่คณาจารย์ต้องการ คือ ความเชี่ยวชาญในสายวิชาชีพ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตรรกะ สอดคล้องกับแนวคิดของ ศศิธร ศักดิ์เทวินทร์ (2561) ที่กล่าวว่า ทักษะเฉพาะวิชาชีพ เป็นทักษะด้านความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญ สามารถวัดประเมินได้ง่ายกว่าทักษะทางอารมณ์และสังคม เพราะมีความเป็นรูปธรรมมากกว่า (Robles, 2012) ซึ่งทักษะเฉพาะวิชาชีพมีหลากหลายทักษะเช่นเดียวกับทักษะทางอารมณ์และสังคม โดยทักษะนั้น ๆ สามารถเรียนรู้ได้จากในชั้นเรียน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หรือการฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ (สุพรรณิการ์ ชนะนิล และคณะ, 2563) การมีทักษะเฉพาะวิชาชีพ นั้นขึ้นอยู่กับความสนใจของ

แต่ละบุคคลที่ต้องการมีเพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพตามสาขาที่เรียนมาในอนาคต ทักษะที่ได้รับความนิยมในปี 2563 ได้แก่ ทักษะความรู้เกี่ยวกับบล็อกเชน (Block chain) การประมวลผลแบบกลุ่มเมฆ (Cloud computing) ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) การตลาดออนไลน์ (Online marketing) การพัฒนาเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน การวิเคราะห์เชิงตรรกะ การออกแบบประสบการณ์ผู้ใช้งาน (UX Design) และการตัดต่อวิดีโอ (Donlaya, 2020; McKeever, 2020) ซึ่งทักษะเฉพาะวิชาชีพ มีความสำคัญไม่ต่างจากทักษะทางอารมณ์และสังคม กล่าวคือ หากนิสิตมีความเชี่ยวชาญในสาขาที่ตนเรียนจะเป็นการเปิดโอกาสในการทำงานให้กับตัวเอง ทำให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพิ่มผลผลิตภาพ ในการทำงานได้ ซึ่งจะส่งผลให้ประสบความสำเร็จและบรรลุความก้าวหน้าในการทำงานอย่างมืออาชีพได้ (Kindness, 2020)

ลำดับที่สาม คือ ความมุ่งมั่น เนื่องจาก ความมุ่งมั่น เป็นการแสดงออกถึงความตั้งใจ และความพยายามที่ส่งเสริมให้นิสิตเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งความมุ่งมั่นที่คณาจารย์ต้องการให้เกิดกับนิสิต ประกอบด้วย ความมุ่งมั่นในการทำงาน ความตั้งใจใฝ่เรียนรู้ และความกล้าแสดงออกกล้าคิดกล้าทำ สอดคล้องกับแนวคิดของ Wehmeyer and Field (2007) ที่กล่าวว่า ความมุ่งมั่นประกอบด้วย 1) ทักษะการเลือก 2) ทักษะการตัดสินใจ 3) ทักษะการแก้ปัญหา 4) ทักษะการกำหนดเป้าหมายและการไปถึงเป้าหมายนั้น 5) ทักษะการกำกับตนเอง 6) ทักษะการพิทักษ์สิทธิตนเองและความเป็นผู้นำ 7) การรับรู้ความสามารถตนเองและการคาดการณ์ผลทางบวกที่เกิดขึ้น 8) การตระหนักรู้ในตนเอง และ 9) การรู้จักและเข้าใจตนเอง หากนิสิตมีความมุ่งมั่นในตนเองแล้ว จะทำให้กำหนดการกระทำด้วยตนเอง สามารถตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งได้อย่างอิสระ ให้ความสนใจและให้คุณค่ากับกิจกรรมนั้น ๆ (Zhang, Cole, Hirt, & Bilgihan, 2017) ดังนั้นหากนิสิตมีความมุ่งมั่นแล้ว จะทำให้นิสิตสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วยความรับผิดชอบ และเมื่อบรรลุเป้าหมายนั้น ๆ แล้วจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง

2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการของคณาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า คณาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความต้องการคุณลักษณะนิสิตที่พึงประสงค์ในลำดับที่ 1 และ 2 ตรงกัน คือ ด้านทักษะทางอารมณ์และสังคม และทักษะเฉพาะวิชาชีพ แต่มีความต้องการในลำดับที่ 3 แตกต่างกัน คือ คณาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ต้องการให้นิสิตมีความรู้ คณาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ต้องการให้นิสิตมีความมุ่งมั่น ส่วนคณาจารย์กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ต้องการให้นิสิตมีจริยธรรม สาเหตุอาจเป็นเพราะความแตกต่างกันของหลักสูตร อันประกอบด้วยปรัชญา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ต่างกัน

โดยกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มุ่งเน้นพัฒนานิสิตให้เป็นนักวิชาการและปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ ที่มีความรู้ ทักษะการส่งเสริมสุขภาพ การจัดการความรู้ โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติควบคุมทฤษฎี ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของคณาจารย์ที่ต้องการให้นิสิตมีความรู้ เป็นลำดับถัดมาจากที่ต้องการให้นิสิตมีทักษะทางอารมณ์และสังคม และทักษะเฉพาะวิชาชีพ

กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มุ่งเน้นพัฒนานิสิตให้มีความสามารถในการสังเกต และยอมรับความจริงจากหลักฐาน ตามทฤษฎีที่ปรากฏ และมีคำอธิบายหลักฐานเหล่านั้นตามตรรกะในหลักวิชา มีความพร้อมในการทำงานอยู่เสมอ และมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองพัฒนางานและพัฒนาสังคม สามารถคิดวิเคราะห์ห้อย่างเป็นระบบ และมีเหตุมีผลตามหลักการและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงานได้อย่าง

เป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของคณาจารย์ที่ต้องการให้นิสิตมีความมุ่งมั่น เป็นลำดับถัดมาจากที่ต้องการให้นิสิตมีทักษะทางอารมณ์และสังคม และทักษะเฉพาะวิชาชีพ

กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่มีความเป็นพหุสาขาวิชา คือ ในการศึกษาสังคมหนึ่ง ๆ ของมนุษย์ เราจะต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ จากหลาย ๆ สาขาวิชา เนื่องจากมนุษย์ และสังคมมีความเป็นพลวัตเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด อีกทั้งยังมีสภาพแวดล้อม สถานการณ์ ความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ ที่เราไม่สามารถควบคุมได้ ดังนั้น การจะศึกษาสังคมหนึ่ง ๆ ของมนุษย์ให้ถ่องแท้ขึ้น เราต้องมองจากหลาย ๆ มุม ซึ่งแต่ละมุมที่เรามองต่างก็ต้องอาศัยความรู้ที่ต่างกันในการมอง (วิลลัดตอร์ หอมเนียม และคณะ, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของคณาจารย์ที่ต้องการให้นิสิตมีจริยธรรม เป็นลำดับถัดมาจากที่ต้องการให้นิสิตมีทักษะทางอารมณ์และสังคม และทักษะเฉพาะวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สาขาวิชาชีพ มาตรฐานคุณวุฒิตามสาขาวิชาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 มหาวิทยาลัยควรมีการกำหนดเป็นนโยบายและระบุไว้ในหลักสูตรที่เป็นการสนับสนุนและส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต

1.2 มหาวิทยาลัยควรมีการพัฒนาให้อาจารย์สามารถออกแบบการสอนที่ส่งเสริมให้นิสิตเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้

1.3 มหาวิทยาลัยควรมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สนับสนุนให้นิสิตเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรสำรวจพฤติกรรมของนิสิตตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันประกอบด้วย ทักษะทางอารมณ์และสังคม ทักษะเฉพาะวิชาชีพ จริยธรรม ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ความมุ่งมั่น ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ และทักษะทางนวัตกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาของมหาวิทยาลัย

2.2 ควรสำรวจคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มอื่น เช่น ผู้ประกอบการ ตลาดแรงงาน องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น

2.3 ควรนำคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตตามมหาวิทยาลัยพะเยาตามความต้องการของคณาจารย์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปวิเคราะห์ร่วมกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักกลุ่มอื่น โดยมีการปรับให้สอดคล้องตามกรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ แล้วนำไปพัฒนาเป็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2563, ตุลาคม 12). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2552*. สืบค้นจาก <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/FilesNews/FilesNews2/news2.pdf>

ชนิกันต์ คุณนกิจ. (2556). ผลของการใช้หนังสือการ์ตูนเรื่องโคราเอมอนร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อสร้างความตระหนักเรื่องความมุ่งมั่นในการทำงานของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

พลกริช คอนซัลแทนท์. (2563, ตุลาคม 1). ทำไม่ต้อง Soft Skills. สืบค้นจาก <https://www.palagrit.com/what-is-soft-skills>
ทิตนา แจมมณี. (2546). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม จากทฤษฎีผู้ปฏิบัติการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: เสริมสินพีรพรส ชิสเท็ม.

ประภาพร จันทร์ศรี. (2559). กลยุทธ์บริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

เมธิณี เทียบรัตน์. (2562). นวัตกรรมเครื่องมือวัดสมรรถนะทางนวัตกรรมของบัณฑิตวิศวกรรม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

มนตรี อินตา. (2562). SOFT SKILLS: ทักษะที่จำเป็นสู่ความเป็นมืออาชีพของครูยุคใหม่. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 20(1), 153-167.

มหาวิทยาลัยพะเยา. (2560). โครงการประชุมสัมมนาเรื่องแนวทางการพัฒนานิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา. ในวันที่ 9 พฤศจิกายน 2560.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2563, ตุลาคม 8). จริยธรรม. สืบค้นจาก <https://dictionary.orst.go.th/>

วิมลฉัตร หอมเนียม, จุฑารัตน์ แก้วกลัด, นภัสรพี มานพ, นิราวรรณ ลักษณ์านุรักษ์, เทวคล อ่อน สัมฤทธิ์. (2561).

ผลิตบัณฑิต สังคมศาสตร์ และ มนุษยศาสตร์ ไปทำไม?. *Thammasat University Journal*, 37(2), 119-143.

ศศิธร สักดิ์เทวินทร์. (2561). เข้าใจ จึง ได้ใจ: เด็ก ไทย ยุค 4.0. วารสารวิชาการ หอสมุดแห่งชาติ, 6(1), 28-37.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2563, กันยายน 16). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2552. สืบค้นจาก <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/FilesNews/FilesNews3/News328072552.pdf>

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.). (2563, กันยายน 10). ความรู้ที่ชัดเจน และความรู้ซ่อนเร้น. สืบค้นจาก <https://www.nstda.or.th/th/nstda-knowledge/144-km-knowledge/3327-explicit-tacit-knowledge>

สำนักสร้างและจัดการความรู้ กรมอนามัย. (2558). คู่มือการถอดบทเรียน ผู้การจัดทำชุดความรู้ (Tacit knowledge to explicit knowledge: T2E). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการ โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

สุพรรณิการ์ ชนะนิล, วิชา ชัยสวัสดิ์, พันทิพา คนฉลาด และปิยะธิดา ชนะพันธ์. (2563). การสำรวจความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะ Soft Skills ด้านบุคลิกภาพและศิลปะการพูดของนิสิตครูในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 12(1), 19-36.

สุนิดา ศิริพากย์. (2553). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์และการเสริมสร้างอัตมโนทัศน์ตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษให้กับนิสิตการศึกษานอกระบบ กลุ่มด้อยสัมฤทธิ์ที่เรียนด้วยวิธีเรียนทางไกล (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

อาภาภรณ์ นาคประเสริฐ. (2563, ตุลาคม 1). Soft Skills. สืบค้นจาก <http://cfbt.or.th/cc/index.php/article/314-mar335>

- Adeyemo, S.A. (2009). Understanding and acquisition of entrepreneurial skills: A pedagogical re-orientation for classroom teacher in science education. *Journal of Turkish Science Education*, 6(3), 57-65.
- Bora, B. (2015). The essence of soft skills. *International Journal of Innovative Research and Practices*, 3(12), 7-22.
- De Bono, E. (1982). *Six thinking hats*. USA: Penguin book.
- Dewiyani, M.J. (2015). Improving students soft skills using thinking process profile based on personality types. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 4(3), 118-129.
- Donlaya, C. (2563, ตุลาคม 1). *Hard Skill คืออะไร มีทักษะจำเป็นอะไรบ้างที่มนุษย์เงินเดือนควรมีติดตัวถ้าอยากอยู่รอด*. สืบค้นจาก <https://www.moneywecan.com/hard-skills/>
- European Commission. (2020, September 10). *Analytical highlight focus of entrepreneurial skills*. Retrieved from https://skillspanorama.cedefop.europa.eu/sites/default/files/EUSP_AH_Entrepreneurial_0.pdf
- Guilford, J. P. (1967). *The nature of human intelligence*. New York: McGraw-Hall Book Company.
- Kindness, D. (2020, September 12). *Hard Skills*. Retrieved from <https://www.investopedia.com/terms/h/hard-skills.asp#:~:text=Hard%20skills%20are%20learned%20abilities,and%20subsequently%20improve%20employee%20satisfaction>
- Kohlberg, L. (1979). Development of moral character and moral ideology. In M.L. Hoffman & L.W. Hoffman (Eds.). *Review of Child Development Research*, Vol I. Hartford: Connecticut Printers.
- McKeever, V. (2020, September 15). *These are the most in-demand job skills in 2020*, according to LinkedIn. Retrieved from <https://www.cnbc.com/2020/01/17/blockchain-is-the-most-in-demand-job-skill-in-2020-says-linkedin.html>
- Osborn, A. F. (1963). *Creative imagination (3rd ed.)*. New York: Charles Scribner's Sons.
- Robles, M. M. (2012). Executive perceptions of the top 10 soft skills needed in today's workplace. *Business Communication Quarterly*, 75(4), 453-465.
- Surbhi, S. (2020, September 18). *Difference between explicit knowledge and tacit knowledge*. Retrieved from <https://keydifferences.com/difference-between-explicit-knowledge-and-tacit-knowledge.html>
- Wehmeyer, M.L. & Field, S.L. (2007). *Self-determination: Instructional and assessment strategies*. California: Corwin Press.
- Zhang, Y., Cole, S., Hirt, E., & Bilgihan, A. (2017). Self-determination travel facilitation with mental construal priming. *Tourism Management*, 61, 472-483.